

STEVILKA
LETO VI.
TRST 1959-60

1

GALER

Galeb

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno, izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec. Ureja ga uredniški odbor. Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ulica sv. Frančiška 20 — Tel. 29-477

Naslovno stran je napravil Milko Bambič

V S E B I N A

Danilo Gorinšek: Ob začetku	1
Vladko Kogoj: Galebovi materi	2
Ivan Matičič: Zivalski vrtič	3
Orim: Oblike znamk	7
Stanko Andolšek: Nesrečni Cvetko	8
Danilo Gorinšek: Zlate roke	10
Orim: Jezero	11
V. J. K.: Lisica in Vrabček	12
V. J. K.: Nerodna muha	12
A. Cernej: Jesenska	13
Orim: Sel sem skozi gozd	14
Ludovika Kalan: Veverica	15
M. Bambič: Polet na luno	16
Stana Vinšek: Prebrisani jež	19
Vladko Kogoj: V vodnjak se je zagledal	21
Igo Gruden: Pesmica o vetru	22
Fran Milčinski: O županu, pastirju in ovčicah	23
Naši mali dopisniki	23

Trst SKL

12660/1959/60

019590908

COBISS •

DANILO GORINSEK

Ob začetku

Sončne je prostosti kraj,
žalost pasemo sedaj —
dingel dingel, dingel don,
spet nas kliče šolski zvon.

Zbogom potok, gozd, goré,
zbogom trata in morjé,
knjigam spet napoči čas,
kaj, le kaj bo zdaj iz nas?

Kaj bo? Komur bo za uk,
kdor ni lenec, ni prismuk,
on nič knjig ne bo se bal,
vse jih v glavo bo naphal!

In nekoč bo ta gradil,
stregel strojem, al' učil,
družno bomo pa prav vsi
si skovali lepše dni.

Danes mladci prav zato
žalosti ne pasemo,
ko nas kliče šolski zvon —
dingel dingel, dingel don!

Ilustriral R. HLA VATY

GALEBOVI MATERI

VLADKO KOGOJ

Živela je deklica, ki je kaj kmalu osirotela. Teta jo je vzela k sebi in skrbela zanjo. Teta je bila precej trda: življenje jo je napravilo tako. Pa saj tudi pod na videz trdo kožo se večkrat skriva dobro, blago srce. Skrbela je za nečakinjo, jo poslala na učiteljske na sovodnje Tolminke in Soče. Tam je deklica preživela morda svoja najlepša leta. Bila je še tako mlada, še tako naivna. Med sošolci in med prebivalstvom je imela številne prijatelje. A šolanje se je bližalo koncu in kaj kmalu, kar prekmalu, je morala zapustiti »planinski raj«, nekak raj svoje mladosti.

Potem pa je šla med mladino. O, kako je ona ljubila otroke! Zanj so bili le ko nekaka drevesca, iz katerih bi morala zrasti krepka, mogočna debla. V mlade duše, v nežna srca, je sejala ljubezen do bližnjega, dobroto, medsebojno razumevanje. Sejala je mnogo, da bi tako, v poznejših letih, vsaj nekaj ostalo od tega njenega sejanja. Življenje je tako trdo in često uniči mnogo dobrega, a vsega, prav vsega le ne more uničiti. Vse tisto, ki je bilo vsejano v naša srca v naši mladosti, nikakor ne more zamreti: tisti, ki je sejal v naša srca, živi v njih, dokler bijejo.

Prišla je vojna vihra in jo je hudo prizadela: ko je minila, je bil del njenih pljuč uničen. Zdravila se je in zdravila, se podvrgla težkim operacijam, a končno je le podlegla.

Prej pa, po vojni, že bolna, si je nekaj umislila: priklicala je v življenje »Galeba«. Galeb je ptič, ki kroži nad sinjim morjem, »Galeb« bi moral biti list, ki bi krožil med mladino.

Mara od avgusta tega leta počiva na Kontovelu, a njena zamisel, »Galeb«, še dalje kroži med otroci, jim govori na srce. In mladina čuti v njem tudi njo, ki ga je priklicala v življenje, njo, Maro, »Galebovo« mater.

IVAN MATIČIĆ

Ilustriral MILKO BAMBIC

Živalski vrtič

Ozrimo se po tej lepi pokrajini. Tamle je prav čeden hribec, gori na vrhu sameva hiša, okoli nje so hlevi, hlevci, senik, kozolec. Vse naokrog je vrt z gredicami, sadnim drevjem in čebelnjakom. Okoli vsega je pa pletena ograja, da nihče nepovabljen ne more noter, ne tatovi ne divjad.

To je Kresajeva domačija na Zavrhu. Zares leži na prijetni višini, sama zase, zato pa je bržčas zelo dolgočasno zgoraj? Ne, ne, kje neki! Hiša je polna ljudi, a največ otrok. Prvi je gospodar domačije in oče družine Kresaj, druga je gospodinja in mati Kresinja; zatem že nekoliko dviga glavo Matejec, sinko dvanajstih let; hčerki Helenci je deset let, sinku Lovreku osem, Poldki šest Jožku štiri in Lukcu dve leti.

Šest otrok in starši, to že nekaj pomeni, vsaj toliko, da ob tej množici ne more biti puščobe v hiši. Najmlajši Lukec najbolj vrešči in razsaja, Jožek se smeje in mu pomaga, saj ni še kaj bolj pameten od Lukca; Poldka pojde že letos v šolo. Kam? No, v Trnovico, pol ure daleč. Ne bo sama, tja hodita že Lovrek in Helenca, bosta Poldki kazala pot. Kaj pa Matejec? Pobec si domišlja, da mu ni treba več v šolo, a je še zmeraj obvezen. Kako, je mar ranjen? Ne, ne, v šolo mora še hoditi, čeprav ga oče zelo zelo potrebuje pri delu; a fante se tudi že nekoliko sramuje, da bi kot najstarejši hodil s svojimi mlajšimi v šolo.

Popoldne ali vsaj pod nočjo so vsi doma — in tedaj se stresa Zavrhu od samega razposajenega trušča in vpitja, včasih pa tudi joka in vika. Seve, tudi Zavrhu samemu je treba nekaj življenja, da ne zadremlje tu ob sami tišini.

Nihče ne zadremlje. Včasih mati sama ne more razposajajem do živega: miri jih, vpije, naj dajo mir, pokaže jim tudi leskovo šibo, vse nič ne zaleže. Tedaj pride oče. Malo zamiži, malo se nasmehne, kakor da jih hoče spodbuditi: »Razposajenci, le dajte se!« Nato široko odpre oči, zarentači, srepro pogleda vse po vrsti — in otroci takoj utihnejo. Štirje večji se razgube, najmlajša Jožek in Lukec vprašujoče gledata očeta.

Najmlajši Lukec iztegne ročke proti očetu: »Očka, očka, tebi lem.« Nato še Jožek: »Očka, glemo gledat ajčke!«

Oče Kresaj se nasmehne in se skloni: »Oh, ljubljenska moja, kar pojdimo!« Lukca si dvigne v naročje, Jožek se ga oprime za roko — in gredo skozi zadnja vrata ven, od tu krenejo v goveji hlev.

»No, zdaj si oglejmo zajčke,« reče.

Kravica se ozre in zamuka, telica naglo zastopica, teliček nekaj zablekne, a dva konjiča vesela zaprhata in švrkneta z repi. Ni še vse: iz staje v kotu zamekeče nekaj ovac, a iz zajčnice priskakljajo zajci in se spuste po hlevu naokrog in pod jasli. Vsa živinica se veseli prijaznega obiska, saj dva najmlajša ima najrajši.

Toda gospodar ne more dolgo zapravljati časa z malima dvema. Ko se nekoliko nagledajo živali, jima reče: »No, za danes bo že, jutri se zopet oglasita. Časa imata dovolj, ti mali repi ga imajo tudi dovolj, se lahko gledate in obiskujete, a jaz ne utegnem, kliče me delo.«

Tako ju postavi ven pred hlev. Mimo pride mati: »Oh, tukaj sta, sem vaju že klicala. No, pojdimo čistit hlevce!« Gredo k svinjakom, ki so zase ograjeni, da bi revsače ne zrevsale ven po dvoru v goveji hlev, v hišo ali celo ven v gozd. Otroka pusti mati zunaj ograje, nakar odpre prvi hlev in izžene dve svinji ven. Medtem ko jima gospodinja čisti hlev in na novo nastelje, se svinji z revsanjem pogovarjata z otrokoma, ki ju s strahom gledata skozi ograjo. Mati nažene svinji nazaj v hlevce, ga zapre in odpre drugega. Iz tega se usujejo trije mladiči, ki se pa že bolj prijazno čehlajo pred Jožkom in Lukcem. Tretji hlevce je še prazen. Mlada dva bi rada vedela, kdo prebiva notri.

Mati jima reče: »V to sobico pride kak podnajemnik.«

Pomlad se je prebudila na Zavrhu. Živinče sili ven, drobnica mekeče, hrib zeleni. Kresajev vrt je v zelenju, sadno drevje cvete, gozd v ozadju Zavrha je zadel. Kresajeve njive okoli domačije in doli po griču si žele semena, da rode nov sad. E, čakajte, kmalu ga dobite. Kresajeva družina orje: oralo vlečejo konji, poganja jih Matejc, oralo vodi gospodar. Najmlajša dva gledata, mati razsekava brazde s kopačo. Ko se vrnejo ostali trije iz šole, bodo morali tudi prijeti doma ali na njivi. Vsi morajo delati, le najmlajša sta še prosta; lahko gledata, sitnarita, se smejeta ali jočeta, vse kar jima je ljubo in drago; le nikogar ne smeta pri delu zadrževati.

Z združenimi močmi so Kresajevi najvažnejše spomladansko delo opravili. Zdaj bo treba prijeti drugod. Mati opravlja s hčerkama žensko delo doma in na polju, Lovre pase živinče; oče opravi še razne drobnarije okoli doma in pri čebelnjaku, nakar napreže konje in odide v gozd. Z njim mora Matejec, da mu pomaga podirati in nakladati les.

Matejec se pa med delom ozira okoli sebe ter marsikaj vidi in opazi, kar bi ga ne smelo brigati. Najbolj se zanima za gnezda. Je kakor maček, le s to razliko, da maček mlade ptičke poduši, Matejec jih pa le rad gleda, bodisi jajčeca ali že kljunčke. Mimo ptičjih so v gozdu še druga gnezda, ki Matejca še bolj mikajo. V drevesnih dupljah gnezdiijo razni ptiči, a tudi ujede. Na tleh v šavju ali divji travi gnezdiijo jerebice in divje kokoši.

Nekega dne pride Matejec domov in na skrivaj reče Lovreku: »Veš kaj sem našel v gozdu?«

Lovrek vpraša: »Kaj neki? Gobe ali morda kako sovo?«

»Ah, kaj sovo, divje kokoške.«

»A so ti ušle?«

»Ušle že, a gneždo je ostalo.«

»Kaj ti bo prazno gneždo?«

»Ne prazno, polno je bilo jajc, še topla so bila. Tri sem si spravil v nedrije, glej jih, če ne verjameš.«

»Saj res, kar ocvriva jih!«

»Si neumen? Dam rajši pod kokljo, saj ravno vali.«

Oba gresta brž pod kozolec, tam v kotu gnezdi koklja. Lovrek se priplazi prav blizu, zelo narahlo pridvigne kokljo od zadaj, ta malo zakloče, medtem se iztegne Matejčeva roka in izpusti tri topla jajčka podnjno v gneždo.

S tem je stvar za sedaj opravljena, koklja mirno zopet zadremlje nad svojimi jajci, fanta nimata s tem nobene skrbi več.

Ko prideta nekaj dni zatem oče Kresaj in Matejec zopet iz gozda, pošepne Matejec bratcu: »Lovrek, jutri pojdeš z mano.«

Bratec z veseljem prikima. Da bi se branil iti z Matejcem, mu ne pride na misel. Prav gotovo bo nekaj zelo zanimivega, kamor ga bo popeljal.

Naslednjega dne, ko prideta iz šole, zvije Matejec prazno vrečo in jo stisne pod pazduho. Zatem jo ubereta v gozd. Matejec se ustavi pod neko visoko in košato smreko, pogleda gor in reče bolj tiho:

»Sem gor morava splezati.«

»Po kaj?« vpraša bratec.

»Boš že videl. Ti plezaj lepo tik za mano, toda molči in kar se da potih plezaj. Če boš preveč rogovilil z vejami, ti lahko skoči kaj na glavo.«

Matejec se prožno oprime debela in pleza ko maček; bratec mu sledi, a se mu tresejo roke in noge, boji se, kaj pride. Venomer se ozira gor v vejevje, a nič ne vidi, samo gosto iglovje. Že visoko pod vrhom Matejec obstane. Zatem se previdno dvigne še za eno vejo. Zdaj se pa nad njegovo glavo nekaj zgane, močno zaprha in zaškrguta — in dve veverici huškneta na konec vej ter preskočita na sosedne smreke.

»Kaj je?« vpraša Lovrek s strahom.

»Kar tiho!« reče gornji. »Dvigni se še za eno vejo! Tako, nasloni se s hrbtom na deblo, trdno stoj na veji! Na, vzemi vrečo in z obema rokama jo drži zgoraj za rob, takole odprto, vidiš.«

Matejec mu da vrečo, nakar z obema rokama objame obilno gnezdo, ga okoli odprtine stisne, vse skupaj previdno privzdigne in nestrpen veli Lovreku:

»Zdaj trdno drži vrečo!«

Zatem položi Matejec gnezdo v vrečo.

»Dvigni vrečo, da se gnezdo ne razkoplje!«

Lovreku se tresejo roke in noge od razburjenja in strahu. Zdaj zdaj bo vse skupaj sfrčalo na tla: Lovrek, vreča in gnezdo!

Matejec ga hitro popade: »Padel boš, reva! Hitro se oprimi veje! Daj mi vrečo!«

Matejec poprime z eno roko vrečo, z drugo potisne gnezdo na dno vreče, ji hitro ovije gornji konec — in se oddahne.

»Zdaj se spusti dol!« veli Lovreku. Za njim se spušča še sam z vrečo. Spodaj se fanta oddihavata in si brišeta potna čela, ker visoka smreka ju je zelo ogrela. Njima nad glavo jezna prhata in škrgutata stara dva in viharna se zaganjata z veje na vejo. Matejec si obesi vrečo čez ramo, nakar jo dečka ubereta proti domu. Matejec kmalu začuti na hrbtu, da se v vreči nekaj giblje. Lovre ga vpraša:

»Kako si pa mogel vedeti, da je bilo tam gori gnezdo? Jaz ga nisem od spodaj prav nič videl.«

»Seveda ne. Tako skrbno so ga splele ob deblu in zakrile z vejami, da se od spodaj ni prav nič videlo. Jaz sem pa opazil včeraj, kako sta stara dva švigala po deblu gor in dol. Aha, sem si mislil, tamle zgoraj je nekaj, najbrž nosita malim hrano. Zato sem splezal gor in se prihulil prav blizu, ko sem šele skozi vejevje pokukal in opazil gnezdo.«

Mladi veveričji rod sta prinesla domov. Kam zdaj z njim? Je Matejec kaj pomislil in ukrenil, kam bo doma z gnezdom? Pomislil je prav malo, ukrenil pa nič. Zdaj šele razmišlja in ukrepa, a zanese vrečo kar v veliko hišno sobo, kjer jo položi na tla in izpodviha do gnezda. Vsa družina se brž zbere tu, otroci od veselja poskakujejo, ko uzro dva mlada gobčka, ki se

iztegujeta iz gnezda. Starši vpijejo, oče veli fantoma, naj pri priči odneseta gnezdo nazaj v gozd. Fanta zavijeta gnezdo nazaj v vrečo in ga odneseta ven. Kam? V goveji hlev kreneta, tam pri zidu pomedeta in položita gnezdo na tla. Nato vzame Matejec pleten koš in ga povezne nad gnezdo, da ne bosta mogli živalci pobegniti. Zraka bo v košu dovolj, svetlobe bolj malo. Eh, za silo bo že, dokler pobca kaj drugega ne iztakneta. Zdaj je treba poiskati hrane, toda kakšne? Prineseta skodelico mleka, skodelico vode, skorjice kruha, natreta nekaj lešnikov in orehov — vse to nanese v hlev pod koš. Tu imata živalci vsega po mili volji na izbiro. Lovrek steče do bližnje smreke za vrčičem, spleza gor in natrga nekaj storžev; te imajo veveričke rade, tako si misli.

Kmalu zatem pride v hlev oče Kresaj. Brž pograbi koš, da bi prinesel živini sena. Toda pod košem je že cela veveričja pojedina. Kresaj stisne zobe in povezne koš nazaj. (Dalje)

OBLIKE ZNAMK

ORIM

Ustavimo se danes nekoliko pri oblikah znamk. Tudi ta posebnost daje zbiratelju široko nalogo zbiranja. Najbolj so nam znane pravokotne oblike znamk. Ker je pravokotna oblika najprikladnejša za lepljenje na pisma, dopisnice in razglednice. Vse znamke imajo tako obliko. So pa pri posebnih izdajah še druge oblike: trikotne, kvadratne in šesterkotne. Če zbirate eno obliko imenovanih znamk, če so znamke nepoškodovane, da jim ne manjka kak zobček, da niso natrgane, da so ožigosane, da so lepo oprane in lepo vložene v zbirko, boste, dragi otroci, imeli s svojo zbirko mnogo užitka.

Nesrečni Cvetko

(Po resničnem dogodku)

»Dobro jutro, otroci!« je pozdravil učitelj Stano, kot po navadi, ko je stopil pred svoje učence.

Bilo je kot vedno, a vendar ni bilo vse tako kot druge krat. Tako čudno tihi in mirni so bili danes njegovi učenci. No, nekaj ni bilo tako kot vse dneve. Toda kaj?

In ko je učitelj Stano tako šel s pogledom po razredu, od učenca do učenca, in se vsakemu posebej zazrl v oči, kot bi hotel videti vsakemu v dušo, je obstal na praznem sedežu.

»Kje je Cvetko?«

»Zaklal se je!«

»Kako? Kaj praviš?«

»Da! Zaklal! Včeraj popoldne je padel na nožiček, ki se mu je zasadil naravnost v srce. Takoj je umrl.«

Preveč je bilo pretresljivo to, kar so mu povedali otroci, da bi mogel kar prvi hip vse doumeti. Tako strašno je bilo! Ne, saj ne more biti res!

A nazadnje je le izvedel, kako se je pravzaprav vse zgodilo.

Cvetko je včeraj gnal na pašo vse tri koze. Kot po navadi, jih je pasel v ogradi, ki je poleg velike avtomobilske ceste. Z njim je šla seveda tudi triletna sestra Helka, ki tako drobno stopica, in gre zelo rada s Cvetkom bodisi past ali pa drugam. Pridružili so se jima še vsi trije sosedovi: Jelko, Vojko in Adica. In tako jih je bila kar lepa družba.

Past so gnali že kmalu popoldne, saj sedaj ni več take vročine. A tudi ob vročem soncu je v tisti ogradi prav prijetno. Saj leži v dolini in na gosto so tam grmi: leskovi, jesenovi, drenovi in tudi nekaj rašeljike je vmes.

Stari kozi sta se brž lotili grmovja, mala kozica Belka pa se za grmovje ni nič zmenila. Raje se je smukala med otroki, ki so se lovili po trati.

Jelka, ki ima že dvanajst let, si je prinesla s sabo knjigo. Poiskala si je miren kotiček in se zatopila v branje.

Kmalu so se otroci naveličali skakanja po travi, nekoliko so tudi bili trudni. Posedli so poleg Jelke na travo in se jeli meniti. Posebno Jelko so mlajši radi poslušali, ko jim je pripovedovala o tistem, kar je brala v knjigi.

Takrat je stopil Cvetko k bližnjemu grmu in odrezal lepo leskovo šibo. In ravno ko je obrezoval in gladil šibo, je ugledal Belko, ki se je pogrnala čez zid na sosedov travnik. Če pride Belka pod avto? Zlasti tam, ko venomer švigajo mimo avtomobili. Res, kaj lahko pride pod kolesa. Kar stekel je za njo, v eni roki je imel šibo, v drugi pa odprt nožiček. Naenkrat se je spotaknil in padel. Pri tem je presunljivo kriknil in obležal.

Ko so videli otroci, da Cvetko ne vstane, so brž stekli k njemu. A kako grozno so se prestrašili, ko so ugledali kri. Stali so poleg njega in nič niso vedeli, kaj bi naj storili.

Cvetko pa je le tiho ječal. Roki je imel stegnjeni, a beli prstki so se premikali, kot bi se hoteli oprijeti travnih bilk.

Tedaj pa je Jelka zagledala v njegovih prsah nožiček in kri, ki je polzela po njem. Nenehno. Brez prestanka.

Cvetko je premikal ustnice. Nekaj bi rad povedal, a nima glasu. Jelka se tedaj skloni bliže in razume Cvetkove besede:

»Po mamó! Umrl bom!«

Kot blisk se požene Jelka tedaj proti domu. Drugi pa so ostali tam in v tihi grozi zrl na nesrečnega Cvetka, in na kri, ki je je bilo na travi vedno več. Kar cela luža je že bila. Niso vedeli, kako naj bi pomagali, ne, kaj bi bilo treba narediti. Mala Helka je bila vsa v solzah. Polzele so ji po ličkah, da je bila že vsa mokra.

»Cvetko, moj Cvetko! Te hudo boli?«

Toda Cvetko je ni več čul. Vedno bolj rumen je postajal in stokanje njegovo je bilo vedno bolj šibko.

Naenkrat je močno vzdihnil, na široko odprl oči in obstal. Noge pa so mu postale čudno dolge.

Groza je obšla otroke. Vojko, največji med njimi, je šepnil:

»Umrl je.«

In tedaj so vsi trije izbruhnili v pretresljiv jok.

Vtem je pritekla Cvetkova mama z Jelko. Toda Cvetku ni mogla nič več pomoči. Bilo je prepozno. Ubogi Cvetko je izkrvavel.

Vsi ljudje so bili zaradi te nesreče močno potrti. Koliko rož so nanosili nesrečnemu otroku. Naravnost zasuli so krsto. In ko so mu na grobu zapeli šolarji za slovo »Spomladi vse se veseli«, ni nobeno oko ostalo suho.

Zlate roke

Je srnica ranjena, v gošči ječi,
ni moč ji bežati, se volka boji
Čuj votlo iz hoste dar na udar,
podira tam smreko ubožec drvar,
ubožec drvar.

Podrta je smreka, na pot se ravna,
uzre srno ranjene, vsa trepeta.
V naročje jo vzame, ji rano hladi,
domov jo zanese, naj tam ozdravi,
naj tam ozdravi!

Hvaležno mu srnica boža dlani,
mu boža dlani, da iz njih zablešči,
tako zablešči, da poslej vsakdo ve:
Ta ubožni drvar ima zlate roke,
res zlate roke...

JEZERO

Vas Jezero leži visoko, nad Dolino Glinščice, na robu kamnite planote ob robu plitve kotanje. Tam je bilo nekdanje jezero.

Jezero je majhna vasica s 13 hišami in 28 prebivalci. Štiri hiše so prazne. Samo v 9 hišah stanujejo ljudje. Ljudje umirajo in se izseljujejo. Prebivalci vasi so kmetje. Redijo krave in obdelujejo polje. Za vasjo je dolinica, v kateri je bilo pred mnogo tisoč leti jezero, ki je izginilo. Se danes je dno doline vlažno, tudi ob dolgotrajni suši. Na koncu vasi je lična cerkva posvečena sv. Lovrencu. Svetnik stoji sredi oltarja z različnim v rokah. Sv. Lovrenc je bil krščanski mučenec, pogani so ga pekli na ražnju. Pravijo, da se je pošalil, ko so ga mučili in opomnil svoje rablje, češ, naj ga obr-

nejo, ko je bil že na eni strani pečen. God sv. Lovrenca praznujejo 10. avgusta. S tem dnem se ozračje shladi in ljudje pravijo da »sv. Lovrenc voda zdenc« (studenc).

Cerkev je bila obnovljena lansko leto. Pustili pa so jo v starem slogu zidano in obdelano. Na vratih nosi letnico 1627. Na južni strani cerkve je bila sončna ura, ki je služila ljudem še v tistih časih, ko niso imeli doma ure.

Jezero ima danes vodovod, ki oskrbuje vse prebivalce vasi s pitno vodo. Prej so rabili vodo iz občinskega vodnjaka sredi vasi in ki bo ostal tam za spomin na stare čase. Živina pa se je napajala v kalu, ki je tudi sredi vasi. Sedaj ga zasipajo, ker ni več potreben. Dve poti vodita skozi vas:

glavna pelje v Boršt, a stranska v Botač. To je naselje na koncu doline v Glinščici.

Razgled z Jezera je zelo lep. Globoko v razorani strugi se vije, kakor tanek srebrn trak, Glinščica, ki je še pred nekaj desetletji gonila 7 mlinov v Botaču, a danes ni nobenega več. Takoj pod Botačem se struga poglobi in rečica napravi pri tem padcu krasen slap. Voda pada 20 m globoko v tolmun, ter teče po kamniti strugi dalje proti Boljuncu.

Po dolini Glinščice se vije železniška proga, po kateri pa vlak ne vozi več. Lepo se vije tir nad prepadi in zavije nad Botačem v dolino naslednje vasi, Drage, kjer je sedaj meja med Italijo in Jugoslavijo. Namesto vlaka vozi tam avtobus.

Na Jezeru so sezidali visoko nad pečinami razgledni stolp. Od tam se vidi prav do morja mimo Žavelj, po vsem Bregu visoko na nasprotno stran meje, kjer so razvaline popravljenega gradu Socerba, na Kras in še onstran meje.

V. J. K.

Ilustriral MILKO BAMBIC

Muha je padla v močno oslajeno kavo. Zelo se je trudila, da bi se rešila in da bi priplavala do roba skodelice. A zaman. Preveč je bila sladka kava in zato muha ni mogla plavati.

»Joj, kako je to hudo!« je stokala vsa izmučena muha. »Da bom prav v tako sladki kavi morala utoniti! A, če bi je bilo samo kapljica, kako bi uživala, a tako mi bo usodna!«

V. J. K.

Ilustriral MILKO BAMBIC

LISICA IN VRABČEK

Lisica se je dobrikala vrabčku:

»O, vrabček, moj vrabček!« mu je rekla. »Prileti no k meni, da te bom malce pobožala!«

Vrabček pa:

»O, lisička, ti! Lovi raje kokoško, ki ti ne bo v želodcu tako plesala!«

A. ČERNEJ

Ilustriral MILKO BAMBIC

SPET SO RUMENE
LOKE IN TRATE.
PTICE SE ZBIRAJO
V ŽALOSTNE JATE,

MALI, NAJMLAJŠI,
NAJMLAJŠI MED NAMI
STISKAJO SE
KOT PTICICE K MAMI.

IN OBLETAVAJO
CERKVICO V KRAJU,
KJER SO GNEZDILE
V SONCU IN MAJU.

SOLA JIH KLICE.
V SRČECA SEGA.
STRAH PRED NEZNANIM
JIH PLASI IN BEGA.

POLJA SO PRAZNA.
SAJ SMO POBRALI,
KAR SMO S POMLADNO
VERO VSEJALI.

MAMA ZE KRPA.
VSE JE PAČ STARO!
V MISLIH RAČUNA
A DENARJA PREMALO.

LISTJE ŽE PADA.
TUDI DREVESA
ČUTIJO ŽALOSTNO
TEŽO SLOVESA.

»DOSTI PREMALO
— KJE BI DOBILI?
KMALU BO ZIMA,
BOG NAS SE USMILI!«

Šel sem skozi gozd...

Gozd je sameval v poznem jesenskem soncu. Temni bori so si tiho pripovedovali spomine davnih dni.

Lep je gozd v pozni jeseni, ko ga narava pobarva s tisočeriimi barvnimi odtenki, od temnozeleno do svetlorumenih in rjavih barv. Sonce si s svojo jesensko toploto utira pot skozi krošnje borov in hrastov na mehki sveže zeleni mah, ki raste iz mrzlih tal. Vsa narava je jesenska. Vsepovsod je čudovito tiho in mirno. Celo šelest jesenskega mrzlega vetra je utihnil, da ne bi motil veličastja stvarstva. Zdi se kakor v pravljici in človek kar čaka, kdaj bo stopil na gozdno stezo palček z vrečo na rami in se skrnil pod drevesno koreniko in kdaj bodo vile zaplesale, vse v tančici z bleščečimi zvezdami v svetlih laseh.

Visoko nad gozdom leti jata škorcev, veselo cvrči in opazuje, kje bi bilo kaj za njihove trebuščke. Je že našla. Tam na jasi je star hrast obrasčen z bujnim bršljanom. Debele črne jagode jim pojdejo v slast. Poleti, ko je miza bogato pogrnjena z vsem mogočim, si škorci na zelenih travnikih iščejo mrčesa, da se z njim nahranijo. V jeseni izpremenijo hrano, če ostanejo.

Tiho stopam po gozdni stezi dalje in opazujem. V jesenovem grmu čepi kos. Ves molčeč je. Morda razmišlja o lepih dneh v topli pomladi, ko si je iskal družico. Kos je fantovski pevec pomladnih večerov, ki kakor fant na vasi žvižga svojo melodijo. Sedaj je utihnil. Zletel je pod črni trn. Tam si poišče suhih rdečih jagod, da si z njimi uteši glad. Preslab letalec je, da bi tvegalo potovanje čez morje, zato ostane čez zimo tu in se preživlja skoro izključno z rastlinsko hrano.

Na polju pa počasi stopicajo sive vrane po raztresenem gnoju in si iščejo odpadkov. Plašno se ozirajo naokrog, da ne prihaja morda nepoklican

gost, ki bi jih motil pri delu. Poglej, v borovi krošnji si je veeverica spletla gnezdo, da bo čez zimo v njem prezimila. Iz previdnosti si je napravila dva izhoda. Kadar jo zalezuje kuna in če jo dobi v gnezdu, hitro smukne veeverica skozi drugi izhod in zbeži pred roparico v vejevje. Poglej ježa, pod grmom se valja in si nabira listja za svoj brlogec, kjer bo zimo prespal zvit v svitek.

Gozd se je končal v veliki jasi s krasnim pogledom na morje. Tu je rastla visoka suha trava in krivenčasto brinje polno črnih sadežev. Tu pa tam pa je osameli bor-viharnik. Ti bori kljubujejo kraški burji in vsem, še tako hudim viharjem, grdi so, krivenčasti, potolčeni od silnih sunkov in goli, le kakšna veja ima kako zeleno iglico. Mirno stojim pod takim borom in čakam. Na robu jase, ki se strmo spušča proti železniški postaji v Borštu opazim skalne jerebe. Zelo so plahi. Pravimo jim tudi kotorne. Malo jih je v naših krajih. Skoda, da izumira ta prelepa poljska kura naših krajev. V tej razriti gmajni kotorna gnezdi in si najde mnogo hrane. Lovci jo na moč zalezujejo in uničujejo. Njena sorodnica pa je jerebica. Ta tudi živi pri nas. Bolj pogosto jo moremo videti in lažje jo je izslediti. Ti dve kuri ostaneta pri nas tudi čez zimo. Laže se prehranijo, ker dobijo dosti suhih gozdnih sadežev.

Sonce se je nagnilo in sence v gozdu postajajo daljše in daljše. V večernem soncu plava, visoko v zraku, kragulj. Njegovo bistro oko zre na jaso, išče žrtve. Ko sonce zahaja, se spušča v neprehodne stene pobočja v Glinščici, ki teče v globoki strugi pod romarsko cerkvico Matere božje na Pečeh.

LUDOVICA KALAN

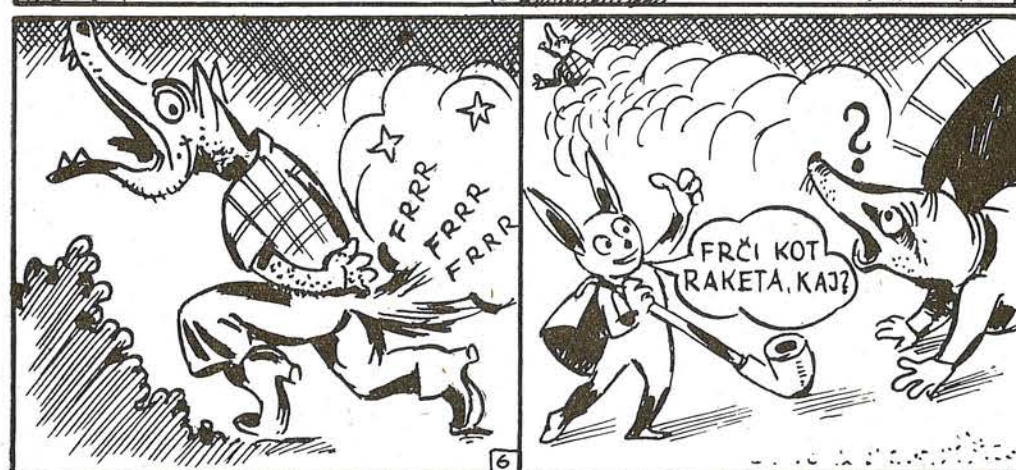
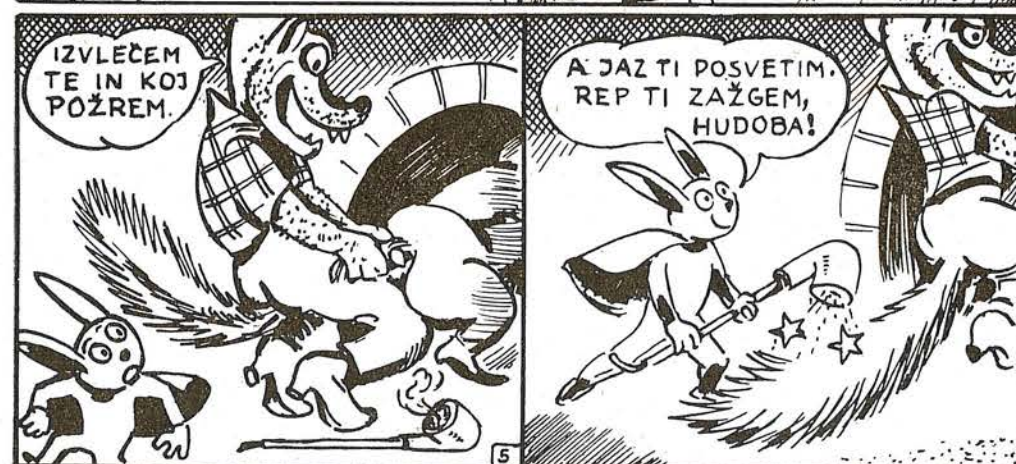
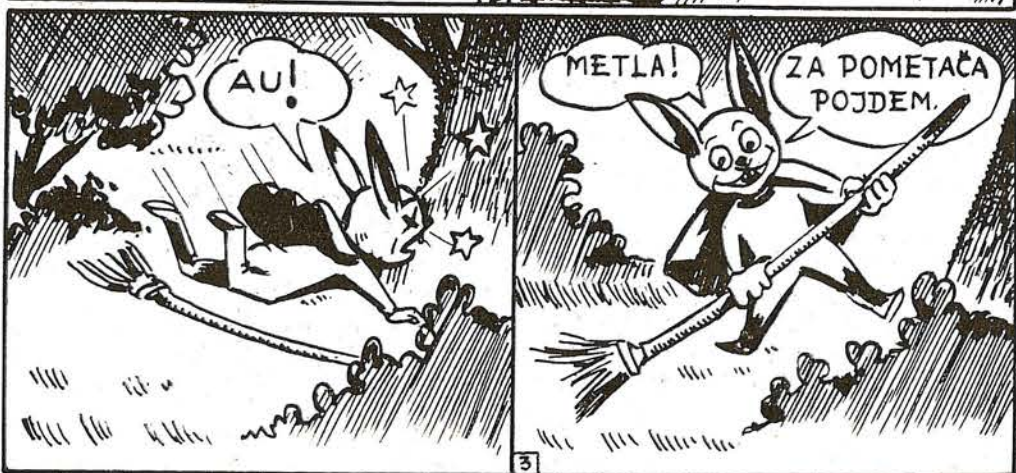
Veeverica

Ilustriral MILKO BAMBIC

Na staro smreko v temnem gozdu
je padel zadnji sončni žarek.
Na veji gibčna veeverica
je urno smukala češarek.

»V svoj domek med želode, žire
in sadje ga bom skrbno skrila,
da z njim bom v mrzlih zimskih dnevih
želodček lačen tolažila.«

Mračni se, hladni veter piha.
»Le hitro v gnezdo,« je mukljala!
»S košatim repkom se odenem
in kmalu bom sladko zaspala.«

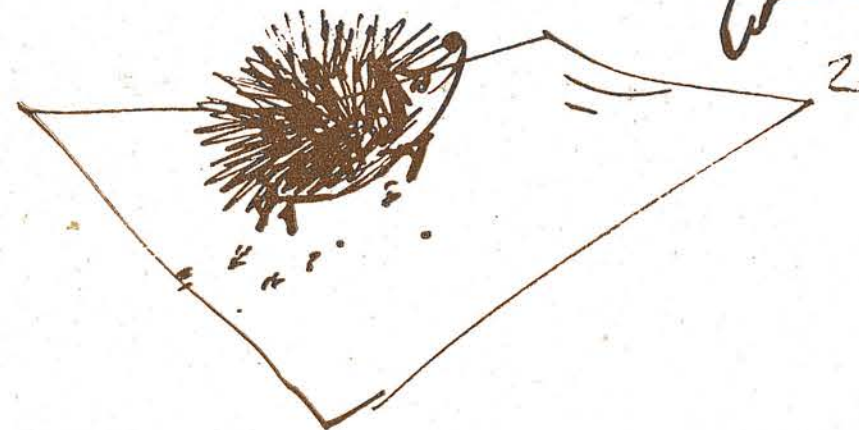
STANA VINSEK

Prebrisani jež

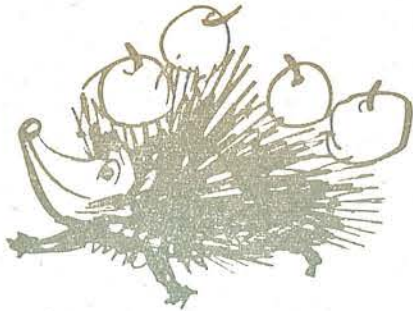
Ilustriral R. HLAVATY

Možu je rekla ježeva mati:
 »Očka, jaz nimam več malim kaj dati!
 Prosim, prinesi no malo mi piče,
 da že nasitim te naše mladiče!«

Očka jež hitro na pot se napravi
 tjakaj na vrt, kjer skrbno po travi
 pravkar kmetica platno razgrinja,
 zraven pa Jurčka lepo opominja:

»Pazi na platno, ki bo se belilo,
saj ti iz njega dobil boš perilo!
Pridno in vestno stoj mi na straži,
da ne pomaže se in ponesnaži!«

Jurčku pa kmalu dolgčas postane;
kar se pogled mu na jablani ujame:
jabolka rdeča tam gori visijo
vabijo ga in se mu smeji!

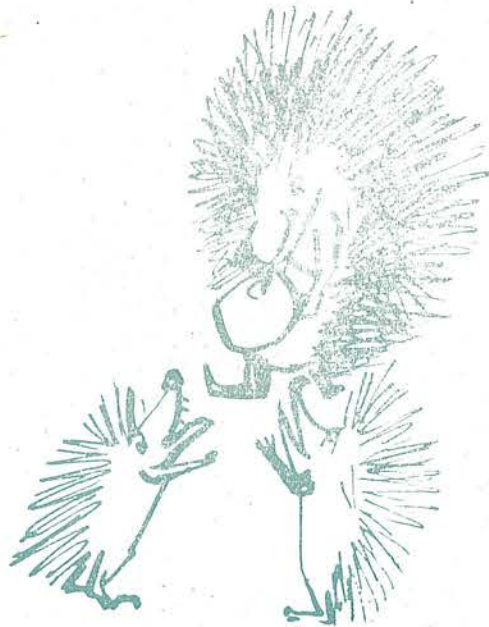
Jurče se hitro na jablano spravi,
ravno ko jež se pod jablano ustavi.
Jabolka Jurčku sijajno dišijo,
režežu ježu se sline cedijo.

Jurčku naenkrat grizljaj se ustavi;
»Marš! Ti mrcina! Koj s platna se spravi!
Jež pa ne gre in le dalje stopica,
platno umaže prav vsaka nožica.

Jurčku na jablani vroče postane:
paglavca ježa boji se in mame!
Jabolka meče naš Jure na ježa,
srečen jih ta na bodice prestreza.

Jure ves divji veje potresa,
sadje kot v burji popada z drevesa;
ježek presrečen nastavlja bodice,
deček v potokih pretaka solzice.

Fant obsedi kot kupček nesreče,
ježek ves blažen k družinici teče.
Stara zdaj ježa in ježeki mladi
jabolk imajo do rane pomladi.

V vodnjak se je zagledal

Milče in Pavle sta se kaj rada zadrževala pri vodnjaku za hišo. Vodnjak je bil zelo globok, toda vode je bilo na dnu le za meter visoko. Okrog vodnjaka je bila opletena veriga, na kateri je bil pripet zajemalnik. Ta zajemalnik so spuščali po verigi v vodnjak, kjer je zajel vodo, nakar so ga s kolesom vlačili gor.

Milče in Pavle sta prav rada opravljala to delo. Še rajši sta pa visela na obzidku in gledala noter. V vodnem ogledalu globoko spodaj se je zazrcalil obraz vsakogar, kdor je pogledal noter. Najrajši sta visela zgoraj oba hkrati in se gledala v globoko zrcalo. Ne samo to. Zelo drag in ljub jima je bil pogovor s tistima dvema, ki sta kukala spodaj iz vode. To je bil odmev, ki se je odbijal od gladkih sten vodnjaka.

Milče: »Oo!« — »Oo!«

Pavle: »Oho!« — »Oho!«

Milče: »Ohoho!« — »Ohohoo!«

Pavle: »Ah!« — »Ah!«

Milče: »Ahà!« — »Ahà!«

Pavle: »He!« — »Hee!«

Milče: »Hehe!« — »Hehee!«

Pavle: »Hih!« — »Hih!«

Milče: »Hohoho!« — »Hohohoo!«

Štirje obrazi se gledajo, dva zgoraj, dva spodaj. Smejejo se, kličejo si, z roko si mahajo.

Pavle: »Kaj me gledaš?« — »Kaj me gledaš?«

Milče: »Beži, beži!« — »Beži, beži!«

Pavle: »Izginil!« — »Izginil!«

Zanimivo, kaj? Dva bratca se pogovarjata z dvojčkoma.

Milče: »Pavle!« — »Pavlee!«

Pavle: »Milče!« — »Milčee!«

Milče: »Kako si lep!« — »Kako si lep!«

Pavle: »Ne, grd si!« — »Ne, grd si!«

Nista bila zmeraj oba. Včasih se je pogovarjal s svojo podobo sam. In tako se je nekega dne primerilo, da je mati poklicala Milčeta. Pavle se je medtem sam zabaval.

Pavle: »Ostal sem sam.«

Odmev: »Ostal sem saam.«

Pavle: »Kaj naj počnem?«

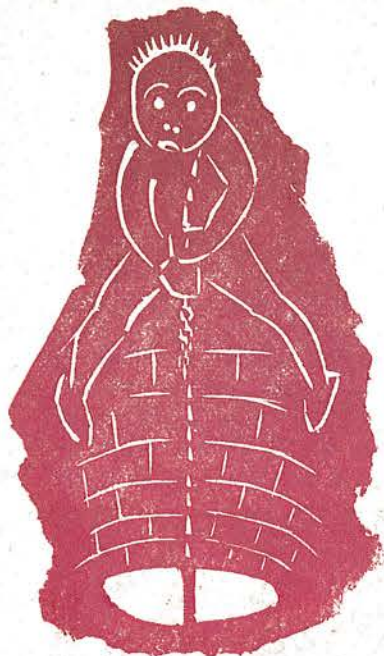
Odmev: »Kaj naj počnem?«

Odmev: »Ti mene vprašaj!«

Pavle: »Ti mene vprašaj!«

Pavle visi na obzidku, globlje in globlje se nagiblje, strmi v lesketajoče se zrcalo v globini.

Pavle: »Pridi k meni, Pavle!«
Odmev: »Pridi, pridi, Pavlee!«
Zdaj se Pavletova težnost prevaga z obzidka.
Dečko krikne: »Jeeej!« — »Jeeej!«
Zgrabi za verigo. Toda kolo se je v tem odpelo
in veriga se spušča nizdol...
»Jooo!« — »Jooo!«
Milče zasliši čuden krik in grozljiv odmev. Pri-
teče in uzre samo še Pavletove bose noge, ki so se
pravkar pogreznile...
Milče plane, z obema rokama se obesi za kolo
— in ga zadrži. Padalec je že na sredi globine. Z
rokami se upira strmoglavu na verigo in zajemal-
nik, z nogami si ob gladki steni obupno skuša
ustaviti pogrezanje — v smrt...
Milče pogleda dol in zavpije: »Trdno se drži
za verigo!«
Nato prične z vso svojo šibko močjo navijati ko-
lo. Polagoma, polagoma navija, veriga škrtá, strah
božji, če se utrga... Padalec visi na verigi strmo-
glavo, z nogami odprt ob steno.

Strmoglavu ga vleče veriga gor...
Končno se prikažejo na beli dan zopet njegove noge. Milče še zmeraj navija
kolo, dokler končno ne izvleče nesrečnika iz strahotnega položaja. Tedaj šele
pritrdi kolo, zgrabi Pavleta in ga zavleče proč. Popolnoma onemogel se sesede
bratec na tla. Smrtno bled je, spregovoriti ne more, le težko sope, kakor da
je priplezal po vlažnih stenah iz neznanske globine.

Niti Milče ne spregovori, in tudi sam močno sope. Vsak zase razmišljata
o tem, kaj sta pred trenutki doživela — in kaj sta rešila. Pavle bi se najbrž
sam ne mogel rešiti, razen če bi visel pokončno ob verigi. Ker je pa visel str-
moglavu, bi se v vodi prehitro zadušil.

Končno sta se bratca ginjena objela.

IGO GRUDEN

Pesmica o vetru

Veter nam na oknu trka,
po tečajih škriplje, štrka...

V sobi sem in tja se ziblje,
vse prebrska, strese, zgiblje:

žarke splaši, muhe zmede,
v pajčevino mehko sede,

s stene urno pod odeje
skoči kakor ptiček z veje

in nazadnje po vsej hiši
kolovrati, slepomiši.

Ven iz hiše čezme skoči,
se prekucne, smeha počí:

glej ga, skozi okno — smuk —
mi odnesel je klobuk...

FRAN MILCINSKI

O županu, pastirju in ovčicah

Je bil v Butalah župan, imel je pastirja in je gnal pastir županove ovce na
pašo. Devetnajst jih je gnal na pašo, osemnajst jih je prignal zopet domov.

Ga vpraša župan: »Ena ovca manjka, kam si jo dal?«

Odgovori pastir: »Saj so vse.«

Jih župan prešteje še enkrat: »Osemnajst jih je!«

Pastir pa: »Nak, devetnajst!«

Pa reče župan: »Ali si tako zabit, da ne ločiš števila, ali pa tako trmast!
Daj, stopi po občinske može, naj pridejo! Šestnajst jih je in še policaja pokličí,
da jih bo sedemnajst; midva sva dva in tako nas bo vseh skupaj devetnajst. Pa
bomo zgrabili vsak svojo žival in če bo vsakemu svoja v rokah in ne bo nobeden
brez ovce, jih je devetnajst, drugače jih ni.«

Tako se je zgodilo. Prišli so občinski može, šestnajst jih je bilo, in je pri-
šel tudi policaj in jih je bilo z županom in pastirjem vseh skupaj devetnajst.
Pa je dal župan znamenje: »Zdajle!« Vsak je hitel in zgrabil najbližjo ovco in
so bili može pošteni, nikdo ni zgrabil dveh. Pa se je pokazalo: vsak je imel
ovco v rokah, le policaj je ostal brez nje.

»No, vidiš, trma trmasta!« reče župan pastirju. Policaj je brez ovce, osem-
najst jih je!«

Pa je odgovoril pastir: »Kaj me briga policaj! Devetnajst jih je! Policaj ja
šema, zakaj ni zgrabil ovce prej in v pravem času, dokler jih je še kaj bilo!«

Naši mali dopisniki

MOJE POCITNICE

Od svojih počitnic se prav vsega ne spo-
minjam. Kar mi je ostalo najbolj v spomi-
nu so tri reči: konj, »gradela« za pečenje
rib in jokanje nekega fanta, kateremu sem
izgubila plavut.

Konj, o katerem bom pripovedovala živi
v Sutivanu na otoku Braču v Dalmaciji.

Stanovali smo pri neki družini, kjer so
imeli konja. Bil je zelo močan in precej
lep, čeprav ne prav velik. Ime mu je bilo
Vihar. Neki dan je vprašal očka gospodar-

ja, če nam ga posodi. Gospodar je rad pri-
volil in nam ga dal. Jahal je najprej očka
z Nadjo in nato še z menoj. Potem sva za-
jahali še Nadja in jaz sami.

Bili smo vsi zelo veseli.

Vsak dan ob 6. uri je odšel gospodar s
konjem na polje in kmalu nato se je vrnil
z dvema velikima košarama grozdja.

Kar se mi je zdelo čudno je bilo sedlo,
ker ni bilo tako, kakršne sem že videla.
Bilo je leseno in upognjeno, imelo je slam-
nato podlago.

Z ribami se je pa zgodilo takole: Neke-
ga dne je očka, ko je prišel domov, prine-
sel tri velike ribe. Gospodinja nam reče, da
so te ribe najboljše pečene. Gospodar hitro
pripravi ogenj na dvorišču. To je bilo ve-
selje zame in Nadjo!

Pomagali sva nalagati drva in gledali vi-
soke plamene, ki so odnašali iskro v zrak.
Bilo je proti večeru in vse okrog je rdeče
sijalo. Ko se je ogenj pogasil, smo posta-
vili veliko, črno »gradelo« na žerjavico in
nanjo položili ribe.

Lepo so se pričele peči in po vsem dvo-
rišču je zadišalo po ribah in olju. Tako
dobrih rib nismo še jedli!

Tretji dogodek je pa s počitnic v Radov-
ljici na Gorenjskem:

Nekega dne smo se kopali v jezeru. Jaz
sem prosila nekega dečka, da bi mi poso-
dil plavuti. Res mi jih je prav rad dal. Ne-
sreča pa je hotela, da mi je med plava-
njem zdrsnila ena plavut z noge in se iz-
gubila na dnu. Nisem je mogla več najti,
ker je bila voda motna. Ko je deček to
zvedel, se je kar zjokal. A tudi jaz sem
bila zelo žalostna.

Rada bi zvedela, kako se ta deček ime-
nuje, da bi mi za prihodnje poletje kupila
nove plavuti.

MARINA BARTOLUCCI

Trst, IV. r. osn. šole, Ul. Donadoni

MOJE POTOVANJE V RIM

Počitnice so se bližale h koncu. Bila sem
žalostna, ker nisem bila letos prav nikjer.
Toda čakalo me je presenečenje. Mamica
mi pove, da bomo šli v Rim. Bila sem zelo
nestrpna in komaj sem čakala tistega
dneva, ko bomo odpotovali. Dne 26. septem-
bra smo se skupno z botro in bratranecem
odpravili na pot. Šli smo s slovenskimi ro-
marji.

Odpeljali smo se ob 8. uri s postaje. Bi-
lo nas je okrog 800 romarjev. Bratranec
in jaz sva sedela pri oknu, gledala ven in
ves čas spraševala po imenih raznih po-
staj in krajev mimo katerih smo se vozili.
Videla sem Tržič, Mestre, Padovo, Legnano,
Pavio, Ferraro, Bologno, Florenco in konč-
no Rim. Tja smo prispeli ob 20. uri. Na
postaji so nas čakali avtobusi, ki so nas
odpeljali v prenočišče Cosmopolito, kjer smo
stanovali. Tam nas je čakala večerja. Po
večerji smo šli takoj spat, ker smo bili
utrujeni od dolge vožnje, a drugo jutro je
bilo treba zgodaj vstati.

V nedeljo, 27. sept., smo šli v prekrasno
cerkev sv. Petra in nato k sv. očetu, ki
nas je blagoslovil in tudi nagovoril v sloven-
ščini: »Dragi verniki slovenskega jezika! Z
mislijo in očetovskimi željami smo tudi pri
vas. Toplo vas pozdravljamo in iz vsega
srca blagoslovljamo.« Nato je to povedal
še po italijansko. Tega pozdrava smo bili
zelo veseli, ker je bil v našem jeziku.

Popoldne smo šli na ogled Rima. Rim je
starodavno mesto. Marsikaj sem videla, o
čemer se v šoli učimo v zgodovini. Dosti
smo videli, ker so nas vozili z avtobusi.

Drugi dan smo imeli mašo. Maševal je
naš tržaški škof. Nato smo si šli ogledat
katakombe in Castel Gandolfo.

Prišel je dan odhoda in po isti poti smo
se vrnili v Trst.

Potovanje je bilo dolgo in zelo prijetno.
Peli smo skoro vso pot naše lepe pesmi.

Mamici in očku sem zelo hvaležna za ta-
ko lep izlet.

LIDIJA PIPAN

Trst, IV. r. osn. šole, Ul. Donadoni

PRVI DAN SOLE

Prvoga oktobra pošla sam prvi put ove
godine u školu. Jedva sam dočekala taj dan.
Bilo mi je malo neobično, jer nisam po-
znavala nikoga. Medjutim osećala sam se
kao da sam ovde već ranije išla u školu.
Brzo sam se upoznala i sprijateljila sa
tovarišicama u razredu. Prvu godinu biće
mi malo teško jer moram učiti dva nova
jezika. Medjutim trudiću se, da ih naučim.

Istovremeno namjeravam pohadjati i mu-
zičku školu, gdje ću učiti klavir, za koga
imam želju. Mnogo volim muziku i balet.

VISNJA RUKAVINA

Trst, IV. r. osn. šole, Ul. Donadoni

ZA BISTRE GLAVE

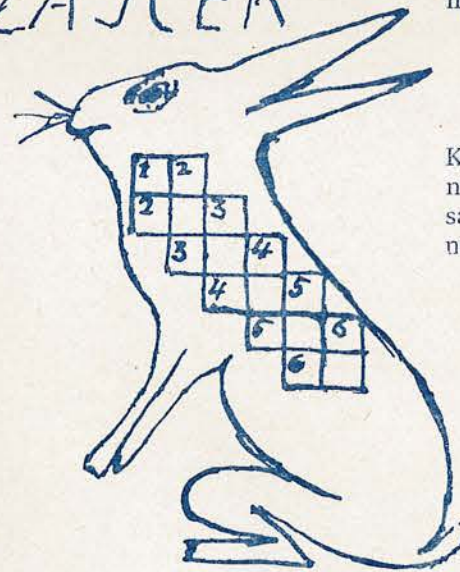
UGANKA

Kroglica zlatorumena
v hiški brez oken in vrat je rojena.
Drejček pa bele zidove razbije
in kroglico zlato popije.

UGANKA

Kolesc res nima ta voziček,
ne vleče konj ga, ne voliček,
samo navzdol gre, nikdar v breg,
nanj sedeš ko zapade sneg.

KRIŽANKA
„ZAJČEK“

DVA OBRAZA

Enega vidiš. Kje je drugi?

Besede pomenijo: vodoravno in na-
pvično:

1. igralna karta
2. sorodnik
3. svetopisemska oseba
4. prva žena
5. žensko ime
6. igralna karta

Rešitev ugank pošljite najkasneje do 15. decembra uredništvu Galeba, Opčine pri Trstu — Opicina Trieste. Trije izžrebani reševalci bodo nagrajeni. Vsak prejme v dar mladinsko knjigo.

tiskarna

g r a p h i s

trst

ulica

sv. frančiška 20

telefon 29-477

CENA 50 LIR